

ימי קודש

גליץ למועדי ישראל בהלכה אגדה ומנהג

חג הסוכות

סב

הלכות והנהגות

מאת הגאון הרב אלעזר זאב רז שליט"א ראש ישיבת פלא יועץ

ערב חג הסוכות

א. ערב חג הסוכות יכין האדם את הסוכה בקישוטים ושלחן ומיטות. באופן שהכל יהא ערוך יפה מבעוד יום. ויעיין אם החשמל מתוקן לסוכה. ויש לתת לב לכל מבעוד יום. ולא ידחה הכל לשעה מאוחרת ויפסיד הלילה מנחה בציבור. או ח"ו שלא ישלם בחילול יו"ט.

ב. יום זה גדול מאד. ולפי סוד הענין זה הזמן לפזר צדקה לנצרכים. ולפיכך ירבה בו בצדקה. וטוב להזמין לסוכה מערב החג אנשים נצרכים, שהם כנגד האושפיזין. ואם א"א לו, ישלח להם ממוון או ימסור לגבאי. ויש מפרישים צדקה ואומרים "צדקה ז' לאושפיזא כנגד אברהם, וזה כנגד יצחק". ג. ולפי חביבות מצות סוכה צריך להמנע מלאכול משעה עשירית (2.30 בערך) כדי שיכנס לסוכה לתיאבון. ודוקא באכילת פת כביצה (51 גרם) אבל פחות מכן מותר. וכן מותר לאכול פירות ואורז ובשר ודגים, ובלבד שלא ימלא כריסו. ד. היה גדול קדמון שהיה נוהר מלישן בערב חג הסוכות למען יוכל לישן בלילה היטב לקיים בו מצות שינה כדת. ה. את ה'כסא' הנהוג להכין לאושפיזין מעוטר עם כיסוי מהודר, יכין מערב החג ויניח עליו ספר קדוש. וכן שאר דברים הנצרכים ככלים ספרים וכו' הכל יקחם לסוכה מבעוד יום.

ליל התקדש החג

א. אור ליום ט"ו בתשרי מתחילים שבעת הימים של הסוכות. ומצות עשה לישב בסוכה. והאדם שנמצא בסוכה מקיים בכל רגע ורגע מצות עשה בין ביום בין בלילה. וכאשר אינו בתוכה בלא סיבה הכרחית מבטל מצות עשה ח"ו. ב. דבקו בסוכה מאד כמה גדולי ישראל עד שלא יצאו מן הסוכה כל שבעה, ושם היה להם כעין גן עדן עלי אדמות. ואם יצאו בהכרח, חשו לחזור מהרה. וכל איש יוכל לאמץ לעצמו כן. ג. ואויר הסוכה זך ורוחני וקדושתו רבה כ'קדושת בית הכנסת'. ומאיר בה אור והארה מענני הכבוד אשר זכו לה אבותינו במדבר בצאתם ממצרים.

ד. המקיים מצות סוכה הקב"ה מצילו מכל מזיקין ומכל צרה. ולא תהא מריבה תוך ביתו. ומוריש חירות לו ולבניו לעולמים. וסגולתו לזכות ל'בנים'. וזוכה לישב בארץ ישראל. ויחיה ויאריך ימים. זהו בעולם הזה. וגם לעוה"ב הקב"ה

יסבך עליו ויגן עליו מכל מלאכי חבלה בצאתו מן העולם. ה. בכניסתו לסוכה ינשק הסוכה, ואז יניח ידו על הכסא המפואר ויאמר: "זה הכסא של אושפיזין קדישין עילאין". ואח"כ יאמר נוסח ההזמנה. ובשבת יאמר אחר ההזמנה "שלום עליכם" וכו'.

ו. הקידוש יתחיל מעומד ובהתלהבות קודש. והסדר הוא "ברכת הגפן", "ברכת קידוש", ו"ברכת לישב בסוכה", ו"שהחיינו". ואם הקדים שהחיינו יצא. וכשסיים ברכת סוכה ישב, ויברך שהחיינו וישתה היין.

ז. יברך ברכת סוכה בניגון. ויכוין לפטור בברכה כל האכילה וכל שהייה ושינה וטיול שבסוכה.

ח. היה ראוי לברך שהחיינו על עצם "מצות הסוכה" מלבד שהחיינו שעל "יום טוב" עצמו. ועל כן יכוין בברכתו על שנים הללו.

ט. יקדש דוקא אחר צאת הכוכבים כפי שיתבאר להלן.

י. אדוננו יתברך צונו לאכול פת בליל יו"ט ראשון. והוא אחד ממצות עשה שבתורה. משא"כ בשאר ימים. ולכן יש לכוון באכילה זו לשם מצוה.

יא. "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל". מכאן יש ללמוד שיש לכוין ב'טעם' המצוה. ואשר ע"כ ילמד אדם תוך ביתו שיכונו במצות סוכה ל'טעם' האמור.

יב. החיוב אינו אלא "כוזית" (כ-27 גרם) פת. וי"א כשיעור "קבע" שהוא "יותר מכביצה" (כששים גרם), וכן ראוי לכתחילה. אך העיקר כדעה ראשונה.

יג. ויאכלנו בזמן "כדי אכילת פרס" (= 7 דקות), וביותר מכן אין אכילתו אכילה.

יד. יזהר שלא יאכל הפת לפני צאת הכוכבים. ואם אכל בבין השמשות יחזור ויאכל משחשיכה ולא יברך שוב. ואם אכל מבעוד יום לא יצא וחזור ואוכל בברכה. לכן סדר הקידוש הוא מצאת הכוכבים.

ימי הסוכות

א. יומם ולילה ידור בסוכה ותהיה שם עיקר דירתו באכילה שתיה ושיחה. וזה "תשבו - כעין תדורו".

ב. הדיבורים המיותרים אל ידבר בסוכה ואם אפשר לו שלא ידבר רק דברי תורה ושבחי האל אשריו.

וכן שמיעת רדיו, ועיתונים הרחק ירחיק מהסוכה הקדושה. ומ"מ יתחכם לבל יעציב את בני ביתו בהיותו דומם.
ג. דברי ויכוחים ירחיק כמטוחי קשת. וישכח כל דבר המעציבו או דאגת פרנסה או ההוצאות וכדומה. ויהיה אך שמוח. ולא יראה כעס מאומה ויהיה לו סימן טוב לכל השנה! ויזהרו להיות באחדות יותר מכל הזמן. (מועד לכל חי)
ד. הטיול כשהולך אנה ואנה יעשהו בסוכה ויש לו מצוה בזה.
ה. ירבה בלימוד התורה בסוכה כפי השגתו, ויראה סימן ברכה.
ו. ירחיק כל דבר מאוס מן הסוכה וכן כלים שאכל בהם כבר.

ההכנה למצות לולב

א. מצות עשה מן התורה שיטול כל איש מישראל ארבעה מינים שהם אתרוג לולב שלשה הדסים ושתי ערבות, כמ"ש "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל". וכל ארבעה אלו מצוה אחת הם. וחכמים תקנו שגם בימי חול המועד בזמן הזה גם בהם חייב אדם ליטול ד' מינים. ומצוה זו מצוה שבגופו, ואין יכול לצאת בנטילת חבירו.
ב. וכל אדם ישתדל בכל מאודו לקנות לעצמו כל הארבעה מינים ושיהיו כשרים על פי ההלכה.
ג. ארבעת המינים ישתדל לכתחלה לקנותן בכסף, ואל יקח חינם.
ד. דברי שבח והבטחות אמרו על הזהיר במצוה זו, ובכללם: כל הקונה ארבעה מינים הללו ונוטלם זוכה לחיי עוה"ו וחיי עוה"ב. וזוכה לבנים צדיקים שיש להם לב בתורה.
ה. יזכה האדם במצוה למי שאין לו, כי יש שאין יודעים מגודל המצוה.

איגוד הלולב

ו. מצוה לנאות הלולב שנאמר "זה אלי ואנוהו" התנאה לפניו במצות, עשה לולב נאה. ולכן יקשור ויאגוד הלולב וההדסים והערבות יחדיו. ואם לא אגדן כשר.
ז. כיצד אגדן, עושה קשר גמור שהוא שני קשרים זה על זה וזהו גוי הלולב, ולא יעשה קשר וכריכה או עניבה אלא שני קשרים דוקא.
ח. גם הנוהגים לקחת סלסלות הקלועים מעלי לולב (קוישיקלך), ראוי שיזהרו לקושרו לפחות אגד אחד של שני קשרים זה על זה.
ט. אם אפשר לו יאגוד הלולב בהיותו בתוך הסוכה.

י. יהיו ההדסים גבוהים מן הערבות. ואם היו הערבות ארוכין ואפשר לקצרן וישאר עדין שיעור הראוי, יקצרן כדי שיהיו נמוכים מן ההדסים, ואם שיעורן של הערבות מצומצם ואי אפשר לקצרן, יגביה ההדסים כלפי מעלה.
יא. יש לזהר שלא יכסו הערבות את ההדסים. ולכן ישכיב ההדסים על הערבות ובכך יתראו יותר.
יב. מאד מאד ישגיח שיהא השדרה למעלה, גבוה מן הערבות וההדסים טפח (8 ס"מ לפחות). ואין משערין מסיום העלין של הלולב אלא מסיום השדרה.

נטילת הלולב

א. יודרו האדם ויטול הלולב בבוקר. ואם יש סוכה בבית הכנסת אל יטלנו בביתו בסוכתו אלא ימתין ליטול אחרי חזרת התפילה. אך אם אין שם סוכה יטלנו בסוכתו.
ב. ארבעה מינים שבלולב כנגד שמות ה' יתברך ולכן כאשר נוטלן יחבר האתרוג והלולב היטב לבל יהא פירוד ביניהם ויהא השם שלם. והמזלזל בזה עתיד ליתן את הדין (השל"ה הק.). ועם כל זה אם לא חיברן יצא ידי חובה.
ג. יחבר האתרוג אל האגודה בלא שום ריוח אויר כלל. ויזהר שאף אצבעותיו לא יפרידו בינתיים. וצריך לזהר לחברן בין בשעת הברכה ובין בשעת החלל ובין בשעת ההקפות. שכל זמן שהן בידו יהיו מחוברין לבלי הפרד.
ד. ספר התפלה שלא ימנעוהו לחברן ע"י שתי ידיו. ולכן יקח סידור קטן או יתנהו בין שתי זרועותיו או יקרא עם חבירו. ואם א"א לו יחבר הכל ביד ימין ובשניה יאחזו הספר.
ה. מצוה מדברי חכמים לנענע הלולב. ואמרו חכמים: למה מנענעין? כדי לנענע כוחו של קטיגור.
ו. על פי הקבלה יש לנענע תחילה לדרום ומנענע שלשה פעמים, ופונה לצפון ומנענע שלשה פעמים, ופונה למזרח ומנענע שלשה פעמים, וכן למעלה שלשה פעמים, ואח"כ למטה שלשה פעמים, ופונה למערב ומנענע שלשה פעמים. וכן מנהג האר"י ז"ל. ומנהגנו היום כסברת האר"י ז"ל.
ז. כאשר סיים נטילת הלולב ונענעו ורוצה להניחם מידי, יניח תחילה האתרוג ואח"כ הלולב, סימן לדבר 'כאשר יחנו כן יסעו'.
ח. לחיוב המצוה טוב שינשק הארבעה מינים בכל פעם ופעם שנוטלן לקיים בהם המצוה.

נקודות ההלכות בחילוקים חופצים בספרים "אור שבעת הימים" ו"ולקחתם לכם"

ימי קודש

מלך למעדי ישראל בהלכה אגדה ומנהג

יוצא לאור על ידי
מוסדות "מתן תורה"
www.matantorah.org
ת.ד. 57124 ירושלים

לקבלת העלון בדוא"ל שלחו לי:
yemekodesh@gmail.com

לתצנחה בגליונות הבאים
לזיכוי האלפים
ניתן לפנות לדוא"ל חנ"ל

הופיע!

האנציקלופדיה ההלכתית למצות הסוכה

אור שבעת הימים

ב' חלקים

כל מה שצריך לדעת

על מצות הסוכה, עשייתה ושיבתה

מדברי התלמוד והסוסיקים עד מסקנת ההלכה

לכל השיטות ומנהגי העדות

חלק א' - כל הלכות הישיבה בסוכה, האושפזין, אוסני החיוב והפיטור, ועוד.
חלק ב' - כל הלכות עשיית הסוכה, בניינה, כשרותה, הסכר, נוי סוכה, דינים המצויים, דבר המעפיד, פרגולות, חבלי כביסה, פרסוסות, ועוד

חובה בכל בית!

כמו כן ניתן להשיב את סדרת הספרים:

"ולקחתם לכם" ב' חלקים - הלכות הנענעים וסדר הנטילה והתפילה, תורת הקנינים והמסתפק
הליכות והנהגות ליום הושענא רבה מבואר ועד צאתו, בצירוף סדר קריאי מועד

להזמנות: 02-970-9118 או 054-845-6041

ברכת

מועדים לשמחה
לכל בית ישראל

הגליון מוקדש לכבוד נשמת
רבנו אליעזר פאפו זיע"א
בעל "פלא יועץ"
אשר יום היולדתו חל בכ' תשרי
זכותו תעמוד בעד כל ישראל

ולהצלחת מורנו
הג"ר אלעזר רז שליט"א
ראש ישיבת "פלא יועץ"
על שם רבנו זצוק"ל
אשר עושה רבות ונצורות
להפצת תורת רבנו זיע"א